

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Nihil est causa sui ipsius

urn:nbn:de:bsz:31-102400

actu, nisi aliquid addit, quod ex ente potentiâ faciat ens actu; id verò est agens sive causa efficiens. Quum autem magnus hâc in doctrinâ sese offerat regularum numerus, quarum quædam de causâ in communi, quædam de certò & determinatò causarum genere loquuntur: ideò prius considerabimus Regulas, quæ de CAUSA IN COMMUNI assignantur; postmodum verò unicuique causarum generi peculiarem tribuemus titulum.

REGULA I.

Nihil est causa sui ipsius.

I. *Non est possibile, quod aliquid sit causa efficiens sui ipsius, quia sic esset prius se ipso, inquit Thomas P. I. q. II. a 3. Philosophus I. phys. disputans contra Parmenidem & Melissum, qui omnia statuebant esse unum ens, inter alias rationes t. s. hâc eos oppugnat, quòd tollant omnem rationem principii. Si enim unum tantum ens est, non datur principium; cum tamen ipsi unum principium, idque immobile esse asserentes, præsupponerent, esse principium. Ratio autem Aristotelis est, quòd principium sit ex numero eorum, quæ referuntur ad aliud. Οὐ γὰρ δεχθήσθαι εἶ ἐν μόνῳ. ἢ γὰρ δεχθήσθαι τινὸς ἢ τινῶν. Ex hisce sequitur, nihil esse principium sui ipsius. (si enim non repugnaret, aliquid esse principium sui ipsius hoc ipso, quod unum tantum ens esse statueretur non tolleretur omnis ratio principii) & per consequens, neque causam sui ipsius; tum quia omnis*

mnis

mais causa principium est; tūm quia sicut principium ita & causa est πρὸς ἢ πρῶτον.

II. Videntur tamen obstare: I. Quicquid est à se ipso, est causa sui ipsius. Si enim quod est ab alio, ejus causa est alia, etiam ejus, quod est à se ipso, causa est ipsum. Deus autem est à se ipso. E. Deus est causa sui ipsius. II. Qui potest reddere se ipsum probum, vitiosum, doctum, rudem, pauperem, ille potest esse causa sui ipsius. Homo potest reddere se ipsum probum, vitiosum &c. E. potest esse causa sui ipsius. III. Causa causæ est causa causati, ut infra audiemus. Sed finis est causa suæ causæ. E. est causa sui ipsius. Minor probatur, quia sanitas est causa evacuationis pravorum humorum, nempe finalis: sed evacuatio illa vicissim est causa efficiens sanitatis. Quò pertinet, quod Aristoteles scribit II. Phys. t. 30. & V. Met. c. II. τὸ πρῶτον esse causa τῆς ἐπιπέρας efficientē, & hanc vicissim esse causam τῆς πρῶτης finalem.

III. Ad I. respondeo: Phrasis, esse à se ipso, est ambigua. Accipitur enim positivè & negativè. Positivè accepta est idē, ac influere esse in seipsum & dare sibi ipsi esse: & hoc modò Major propositio est vera, sed Minor falsa. Non enim per influxum & communicationem Deus habet esse, neque à se, neque ab aliò. Negativè accepta est idem, quod non esse ab aliò: & sic minor est vera, major falsa.

IV. Ad II. respondeo: sicut aliud est facere,

alb.

aliquis
facere:
sicut & c.
bat par
eum al
ries sit,
albus:
sui ipsi
causam
quid.
dit pro
cit se ip
dat sibi
esse ob
tò, & e
facit &
quod es
plicitate
se ipsum
commi
dum qu
Phys. t. 3
sas, q
sanitatis
cidens
Res san
runt, ne
tenus di
quisquā

aliquid, & esse causam alicujus simpliciter, aliud
 facere aliquid & esse causam alicujus cum appo-
 sitō & secundum quid; quemadmodum qui deal-
 bat parietem, non facit parietem, sed solum facit
 eum album, & est causa non parietis, sive ut pa-
 rietis sit, sed est causa parietis albi, sive ut paries sit
 albus: ita & aliud est, facere se ipsum, & causam
 sui ipsius simpliciter, aliud facere seipsum, & esse
 causam sui ipsius cum appositō & secundum
 quid. Jam dico ad Majorem: Qui seipsum red-
 dit probum, vitiosum, doctum, &c. ille non fa-
 cit se ipsum, aut est causa sui ipsius, quia non
 dat sibi esse simpliciter, quum jam antè suum
 esse obtineat, tantum facit seipsum cum apposi-
 tō, & est causa sui ipsius secundum quid, quia
 facit & est causa, ut ipse sit probus, doctus, &c.
 quod est esse tale, & secundum quid, non esse sim-
 pliciter. Qui igitur ita argumentatur: Homo
 se ipsum facit doctum &c. ergo se ipsum facit,
 committit fallaciam dicti simpliciter & secun-
 dum quid. Et hoc est, quod Aristoteles ait *II*
Phys. t. 3. nonnulla per accidens sibi ipsis esse cau-
 sas, quemadmodum Medicus sibi ipsi est causa
 sanitatis, vel seipsum facit sanum, quod per ac-
 cidens est, eundem esse *ιαργὸν καὶ ὑγιαζόμενον*.
 Res sanè clara est, quod in iis, quæ adducta fue-
 runt, nemo faciat seipsū, quatenus idē est, sed qua-
 tenus diversū quid à se ipso est. Non enim aliter
 quisquā seipsū doctū, probū, sanū &c. facit, quàm
 est.

efficiendô in se prohibitam, doctrinam, sanitatem. Aliud autem secundum rem est sanitas, virtus, doctrina; aliud is, cui hæc accidunt, & qui ea in se efficit.

V. Ad III. respondeo: duplex est esse; unum reale, sive actualis existentia; alterum intentionale sive objectivum, quod nihil aliud est, quam cognosci, vel esse cognitum, & sic importat denominationem extrinsecam rei, cui tribuitur hoc esse, nempe denominationem ab actu intellectûs. Finis est & causa & effectus, sed secundum esse diversum. Est enim causa in esse cognitô sive objectô, effectus in esse reali; quemadmodum quum ager propter sanitatem recuperandam sumit medicamentum purgans. sanitas, quæ finis ipsius est, nondum est actu in rerum naturâ; habet tamen esse cognitum, quia apprehenditur ut bona & conveniens ab aërotô, & in hoc esse exercet causalitatem causæ finalis; sed finis est effectus in esse reali: quemadmodum sanitatis in suo esse reali per evacuationem efficitur. Atque hinc non absurdum est, finem esse quodammodo causam sui ipsius, sed in esse diverso, nempe ut habet esse intentionale, est causa sui ipsius in esse reali. Quemadmodum absurdum quidem est, aliquid esse prius seipso secundum idem esse, non tamen est absurdum, secundum esse diversum. Finis in esse intentionali est prior se ipso in esse reali, Hinc nihil potest esse causa sui ipsius secundum

secundum
nihil re

I. V
indemo
conven
dens: &
um obi
mate)
demum

II. E
absolut
quo vid
catur, q
commu
citur ve
citur, ca

III. E
rimi car
que ull
esse cre
ἐν ὄλῳ
de caus
mnis co
aut etia
nam ej
subjicit
figuum

secundum idem esse, secundum diversum autem nihil repugnat.

REGULA II.

Nihil fit sine causa.

I. Vocat hoc Galenus *I. de meth. med. c. VII.* indemonstrabile axioma, de quò inter omnes conveniat, propterea, quod intelligentiæ sit evidens: & cum videamus, oculum probè manus suum obire, ac rursus nequaquam videre eò (axioma) motos nos dicit, quærere deinceps, quæ demum sit ejus noxæ causa.

II. Et sanè, sine causa efficiente aliquid fieri, absolute est impossibile. Quicquid videtur, ab aliquo videtur, quicquid ædificatur ab aliquo ædificatur, quicquid calescit, ab aliquo calescit. E. & in communi, quicquid efficitur vel fit, ab aliquo efficitur vel fit. Illud autem, à quò aliquid, fit vel efficitur, causa efficiens vocatur.

III. Eorum, qui primi philosophati sunt, plurimi causam materialem solum agnoverunt, neque ullum aliud principium vel causam rerum esse crediderunt. Verùm hæc ipsa causa, quæ est *ἡ ὕλη εἰδὴς*, viam fecit, eosque quærere coëgit de causa efficiente. Si enim quàm maximè omnis corruptio & generatio ex aliquo, ut ex uno, aut etiam pluribus existit, cur id venit, & quænam ejus rei causa est? Neque enim id, quod subjicitur, suam ipsius mutationem efficit neque figurum, v. gr. neque æs suæ utrumque mutationis est